

LA CAMPANA DE GRACIA

ANY XVI. — BATALLADA 836

EXTRAORDINARIA

BARCELONA 7 DE JUNY DE 1885

TRIBUT Á VÍCTOR HUGO.

(Dibuix de J. Ll. Pellicer.)

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

AQUEST NÚMERO 4 CUARTOS PER TOT ESPANYA
y 20 centaus paper en l' isla de Cuba

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj,
núm. 20, botiga, BARCELONA

PREU DE SUSCRICIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA 8 rals
Cuba y Puerto-Rico, 16 rals, Estranger, 18 rals

A VICTOR HUGO.

tú, Poeta del sigle XIX, ànima y per-
conificació de sas grandesas; a tú
que has cantat sas glorias y has hu-
manitat son esperit; a tú que t' alzas
com un gegant entre co'ossals em-
presas, feut resonar ta veu espiritual
en mitj de l' estrepit dels materials
progressos y de la lluyta ardent de las ideas; a tú l'
apòstol inspirat de tots los pensaments generosos, re-
demptor del desgraciat y enemich implacable de la
preocupació y la tirania; a tú que ab una sola mirada
has sabut abarcar la vida del passat y entreveure la
del porvenir basada en la pau y la fraternitat dels po-
bles...

¿Cóm pot negarte, aquest humil semanari escrit pera
el poble català, un débil tribut de la veneració que l'
hi inspiras?

Després de una llarga vida consagrada per enter al
cultiu de la bellesa, no ja tant sols de la forma, sino
també de la idea; quan tot lo mon civilisat s' inclina
ab respecte davant de ton gelat cadáver, y una nació
magnànima s' disposa commoguda a honrarte, com
no s' ha honrat may a cap poderós de la terra, a cap
rey, ni emperador; per ser tú lo rey de la inteligencia,
de la civilitació, del dret, de la justícia y de l' huma-
nitat, permet que LA CAMPANA DE GRACIA, que tant t'
ha admirat en vida, duga un petit grà de arena, ja que
no pot una pedra treballada, al monument colossal
que per gloria propia y exemple de la posteritat t'
aixeca avuy lo sigle XIX.

TRIBUT A VÍCTOR HUGO.

Cedint del baf mortal a la cruel fúria,
ha caygut lo gegant
que ha omplert gloriosament una centuria
ab lo seu nom brillant.

Etern batallador, sols quan la terra
ha devorat son cos,
ofegant son magnífich cant de guerra,
ha trobat lo repòs.

Ha mort com tots los héroes, en la bretxa,
agitant sens parar
la ploma que, vibrant com rauda fletxa,
tant alta ha fet volar

Y al fon dres la llum clara de sas ninas,
ha vist per tot arreu
los temples que ha elevat, y las ruínas
que ha trinxat ab sa veu.

Víctor Hugo es cadáver: sas despullas
jaurán anys y més anys,
cuertas pels llorers, quals verdas fullas
son un poema d' afany.

Lo món caminarà ab son pas d' atleta
y un dia, entre sos vols,
sabrá que 'ls sagrats óssos del vell poeta
s' han convertit en pols.

Y hasta tal volta un sigle, ab l' alenada
que tot ho destrueix,
veurá que d' eixa cenlra idolatrada
ni la pols existeix.

Més, al perdes del tot l' últim vestigi
del cadáver precios,
¿se perdrá lo recort d' aquest prodigi,
d' aquest home grandós?

No, ja may: en las planas de la historia
brillarà eternament
son nom voltat de llum, y la memoria
de son geni potent.

Quan son tant y tant fondas las petjadas
que un home dona al món,
sobre 'l món quedan sempre ja estampadas;
ni 'l temps ni res las fón.

Los anys podran passar, més no es possible
que passin pèl gegant,
que ha viscut ab audacia inconcebible
destruhint y creant.

La Europa que plorosa avuy lo nombra,
de la amargura al pés,
eternament tindrà al davant la sombra
del gran poeta francés.

Y mentres no s' enfonzin las montanyas,
y 'l sol dongui claror,
y la terra no esberli sas entranyas,
esgrunantse ab furor;

Víctor Hugo, lo cisne incomparable,
viurá surant pels alts,
y vibrará per tot l' eco admirable
de sos cants inmortals.

C. GUARÀ.

VICTOR HUGO.

NAIXEMENT É INFANCIA DEL POETA.

Lo pare de Víctor Hugo, Josep Leopoldo,
membre de una familia noble de Lore-
na, desde l' any 1831, professava la car-
rera de las armas. Voluntari de la Re-
pública, durant la revolució francesa,
va arribar a general en temps de l' Im-
peri, després de prestar molts y bons
serveys a son país y de pendre part en un gran número
de campanyas. Lo mare del poeta, Sofia Francisca Tre-
buchet, era vendeana y legitimista.

Víctor Hugo nasquè trobantse son pare de guarnició
a Besançon lo dia 26 de febrer de 1802.

Al neixe era una criatura tant desnarida que ningú
creya que pogués viure. Algunas senmanas després de
son naixement van durlo a Corcega: durant las cam-
panyas imperials de 1805 y 1806 visqué a París ab sa
mare, y havent sigut nombrat son pare governador de
la provincia de Avelino (Calabria), la familia s' esta-
bli a Italia, ahont sent una criatura, tingue ocasió de
veure Florencia, Roma y Napolis, retornant a París
l' any 1809.

Fins a l' any 11 pemanesqué en la capital de Fransa
rebut la educació del general Lahorie, que ab tot y
estar proscrit per sas ideas realistas y condemnat a
mort, residia a París ab nom suposat. Aquest profesor
y la mare del poeta infilt avan los sentiments reaccio-
naris en la tendra imaginació de Víctor Hugo. Un dia
'l general Lahorie va ser descubert y executat, exem-
ple trist que contribuí poderosament a augmentar lo
fervor realista del nen Víctor.

Entre tant son pare rebia un càrrech de confiança
del rey Jose b Boteta y la familia de Víctor Hugo s'
trasladava a Madrid en 1811. Víctor Hugo no olvida
may sa residència a Espanya. Tenia nou anys y ja llavors
poseia una ànima de poeta. L' Espanya ab sos re-
corts ab sos monuments, ab sas campanyas y ab la
llum incomparable de son sol exerciren gran influen-
cia en sa imaginació infantil. Casi pot dirse que com
a poeta Víctor Hugo es fill d' Espanya. Ell mateix
ha cantat després los recorts de sa permanència en lo
nostre país y 'l perillós viatge que tingué que fer per
trasladarse desde la frontera a Madrid a través de un
país sembrat de partidas defensoras de la independen-
cia pàtria, «las quals —son paraulas de Víctor Hugo—
se tragueren de sobre als francesos, tal com un volcà
expeleix sas lavas.»

Catorze mesos pemanesqué a Espanya, estudiant en
lo colegi de Nobles de Madrid, ab son germà Abel: es-
ligue algun temps a Guadalajara y mes tart a Toledo,
Burgos y Segovia.

A la edat de 10 anys va fer sos primers versos; em-
penyat son pare en ferli seguir la carrera de las armas

lo tingué en alguns colegis de París, ahont escrigué
una tragedia ab lo titol de *Irtamene* y dos poesias li-
ricas.

En 1817 la Academia francesa obri un concurs per
premiar la millor producció en vers sobre las *Ventajas*
de l' educació; y la millor que va presentarse fou la de
Víctor Hugo; pero com que 'l poeta en son treball ma-
teix anunciava que tenia quinze anys tan sols, lo jurat
creyent que volian ferlo victima de una burla, li donà
sols una menció honorifica, tant impossible li semblava
que a quinze anys pogués escriure's tan admirable-
ment.

Aquest triunfo y 'ls que alcansà de 1819 a 1822 gua-
nyant lo titol de Mestre en Jochs Florals en l' Acade-
mia de Tolosa, ab tres poesias hermosissimas, mogue-
ren a son pare a desistir de ferli seguir la carrera
militar, y desde llavors deixà 'ls estudis teòrichs, per
consagrar-se exclusivament al cultiu de las lletas.

DURANT LA RESTAURACIÓ.

Las ideas de Víctor Hugo eran en aquell temps legi-
timistas. En 1822 publica son primer tomo de *Odas y*
Baladas, clásicas per la forma y románticas pèl senti-
ment y per l' idea. La major part estan impregnadas
de sentiment religiós y monàrquich. La publicació de
aquest libre li valgué la mà de la senyoreta Foucher,
amiga seva de la infancia, que 'ls pares d' ella li nega-
van per ser ell pobre. Totas las notabilitats de la res-
tauració admiraren al poeta y Chateaubriand li digué
«enfant sublime.»

La policia perseguia a un conspirador: Víctor Hugo
li oferi refugi en sa casa, y h ventho sapigut lo rey
Lluís XVIII, lluny de rependre al poeta, li senyalà una
pensió fent grans alabansas de sa generositat.

No obstant Víctor Hugo anava tornantse liberal de
dia en dia: lo segon volum de sas *Odas y Baladas* re-
flecta ja un esperit mes adequat a las tendencias de l'
epoca moderna y en sas primeras novelas *Han de Is-*
landia (1823) y *Bug-Jargal* (1825) se declarava re-
volucionari literariament parlant, y fundava l' atrevida
escuela romántica, agrupant a son entorn los joves
mès lluhits de l' época que redactaren sos manifestos
en lo periódich titolat *La Musa francesa*.

Enemich dels clásichs y de la nyonya literaria, en
1827 publicava 'l drama *Cromwell* precedit de un lloch
prefaci explicant sas novas teorias literarias. Encare
que irrepresentable, la publicació de aquesta obra mo-
gué gran rebombori y sigué exaltada y combatuda ab
fanatisme pèls amichs y 'ls contraris de la escola ro-
mántica.

Al any següent publicava las *Orientals*, prodigi de
color y galanura; y al any 29 ab *Lo darrer dia de un*
condemnat a mort trobava 'ls accents que convenen
per fer aborrrir l' odiosa pena capital. Si encare llavors
professava ideas legitimistas, era ja un enemich con-
vensut de la pena de mort.

Entre tant tractava de fer posar una obra en escena;
pero la censura privà la representació de *Marion De-*
lorme. La rev Carlos X volia indemnisar-lo doblantli la
pensió de 3.000 fr-nchs que 'l gober: li passava; pero
Víctor Hugo s' negà a acceptarla, dihent que més que
las pensions li convenia desaparèquesen las trabas qu'
exclavisavan al teatro; y sos partidaris, que ja eran
molts, conseguiren del gober: que s' permetés la re-
presentació del *Ernani*, que tingué efecte en lo *Tea-*
tro francés la nit del 25 del febrer de 1830, fetxa des-
de llavors memorable per la batalla que fins a cops de
puny y bastonadas sostingueren en lo teatro los parti-
daris y 'ls detractors de l' escola moderna. *Ernani*
triunfa de las tragedias clásicas y durant mes de deu
anys figurá en lo repertori de aquell teatro

DURANT LO REGNAT DE LLUIS FELIP.

En 1830 triunfa la revolució volcant lo trono dels
Borbons, y Víctor Hugo segui la corrent de las ideas,
liberalisante més y més cada dia. A l' any següent
s' estrenà 'l drama *Marion Delorme* que havia sigut
prohibit durant l' anterior regnat, y en 1832 lo titolat

Lo rey se dèstèrta fou prohibit per la censura per inferir atachs a la institució monàrquica. L mateix Victor Hugo defensà davant del tribunal la llibertat de l'escena, guanyantse molts partidaris y admiradors. sense lograr enpero que desaparequés la prohibició que pesava sobre 'l drama.

A aquest seguiren *Lucrezia Borgia* y *Maria Tudor* (1833); *Angelo* (1835); *Ruy Blas* (1838) y *Los Burgraves* (1843). Al mateix temps cultivaba la poesia y la novela, donant obras tant importants com la *Nostra Senyora de París* y las coleccions de versos tituladas *Fu llas de la tardor* (1831); *Cants del Crepuscol* (1835); *Las véus interiors* (1837) y *Raigs y sombras* (1840). Si la *Nostra Senyora de París* feu fanatisme i-xant una impressió que dura avuy encare, las *Véus interiors* y *Las fullas de la tardor* foren consideradas durant molt temps com las obras mestras del poeta.

Y com si las produccions indicadas no bastessen, publicava al mateix temps treballs diversos com: *Estudis sob e Mirabeau*, *Literatura y filosofia barrejadus* y *Claudi Gueux* (1834); y *Lo Rhin* (1842), recorts brillants de un viatjer artista y poeta.

Vencent terrible oposició, ingressa en la Academia francesa 'l dia 3 de juny de 1841, pronunciant un discurs que tenia més de polítich que de literari: recorregué diversos païssos y especialment la Espanya, qual viatge vingué a interrompre la desgraciada mort de sa filla Leopoldina y son marit Carlos Vacquerie que s negava a Villequier formant part en una partida de pesca, y en 1845 lo rey Felip lo nombrá par de Fransa. La esmentada mort de sa adorada filla li inspirá una gran part de las magnificas poesias tituladas: *Contemplacions*.

Fins aquí Victor Hugo, fou més literat que home polítich, si bé en sas obras reflexava ja sas aspiracions y tendencias.

Un succés important lo decidí a entrar de plé en lo camp republicá del que ja may mes havia de sortirne.

DURANT LA REPÚBLICA.

Esclatá la revolució de 1848 y Fransa proclamá la República.

La ciutat de París l' enviá a l' Assamblea constituent, y allí 's mostrá republicá templat, demaná la abolicó de la pena de mort y combaté las tendencias exageradas de l' esquerra radical. Disolta la constituent, fou nombrat diputat de la Assamblea legislativa ahont pronunciá brillantissims discursos, y al notar las tendencias cessaristas de Napoleon, president de la República, fou un de sos adversaris més encarnissats, tant en la Càmera com en la premsa, fundant al efecte un periódich titolat *L' Evenement*, que havent sigut suprimit reaparegué ab lo titol de *L' Avenement*.

Vingué 'l cop d' Estat del 2 de Desembre: Napoleon, faltant a sos juraments destrossá la República a canoadas y 's feu proclamar emperador de Fransa. Victor Hugo fou un dels que més contribuïren a organisar la resistencia del poble y son nom figurá en la primera llista dels proscrits.

Llavors fou quan ab llágrimas als ulls y ab ira al cor abandoná sa estimada Fransa, dirigintse a l' ista de Jersey, ahont comensá son llarch dèsterro que no havia de finir fins a la cayguda del imperi.

DESDE 'L DESTERRO.

Alguns homes polítichs l' acompanyaren, y allí no olvida un sol moment a sa estimada patria per enalitzarla, y al tirá que la esclavisava per curriacarlo ab dos de sas obras més inspiradas, que encare que impresas clandestinament, circularen a profusió pèl mon enter. Desde que 'l mon es mon, no s' ha escrit res tant terrible contra un despota com las obras tituladas *Napoleon lo petit* y *Los Cástichs* que aparegueren en 1832 y 1833 respectivament. ¡Quin odi més intens palpita en ellas contra 'l lladre de la llibertat de Fransa! Aquells dos llibres degueren amargar continuament la existencia del apóstata y del tirá, y quan a Sedan veyá derrumbarse l' edifici de sa podrida grandesa devia recordar los anatemas del defensor de la llibertat republicana y las profecias del poeta!

Victor Hugo passá son llarch dèsterro a Jersey, Guernesey y Bruselas. Fruyt de aquest periodo de sa existencia son la ja citada colecció de poesias titulada *Contemplacions* (1836); la admirable *Llegenda dels sigles* (primera part) (1839); las *Cansons dels carrers y dels b. scos* (1863), que per sa hermosura de detalls y per sa puresa de inspiració li valgueren lo titol de «*Paganini de la poesia*»; y entre mitj publicava l' assombrosa novela *Los Miserables* (1862) que veyá la llum al mateix temps a París, Madrid, Londres, Bruselas, Turin, Berlin, San Petersburgo y Nova-York, alcançant per tot arréu un éxit inmens y fentse'n edicions de mits y mits d' exemplars.

Als *Miserables* seguiren *Los treballadors de la mar* (1866) y *L' home que riu* (1869) dignas las dos de son talent, encare que no tant grandiosas, ni tant populars com la primera. En 1867, ab motiu de l' Exposició universal torná a representarse en lo *Teatro francés* lo drama *Ernani*, que li valgué un inmens triunfo, al igual que la *Lucrezia Borgia* que torná a representarse en 1870.

Fins aquí 'l literat; l' home polítich seguia mostrantse enemich irreconciliable del imperi. La amnis-

tia de 1859 li permetia tornar a Fransa; mes ell respongue al decret de amnistia ab una protesta solemne. Nova amnistia a l' any 1869: son amich Félix Pyat l' instava perquè s' acullís a ella, a lo qual respongué 'l poeta: «Es impossible atravesar la barrera del honor: si no queda més que un desterrat, aquest seré jo.»

No per aixó deixava de treballar activament contra l' imperi. En maig de 1869 fundá l' periódich *La Rapsel*, qu' en poch temps alcançá una gran tirada y feu una energica campanya ab motiu del plebiscito.

Per fi caygué l' imperi y Victor Hugo, satisfet de haver complert fins al últim instant son jurament, torná a Fransa, trovantla invadida pèls exercits alemanys. Paris l' hi dispensa una entusiasta recepció.

ÚLTIM PERIODO.

Permanesqué a París durant lo siti, fentse una nova edició de més de 100.000 exemplars del llibre titolat *Los Cá vichs*, del que se 'n recitavan trossos en tots los teatros. Dirigi un manifest als alemanys, incitantlos a proclamar la República y donar la mà a la Fransa; y havent sigut nombrat durant una bullanga, individu del Comité de salut pública, renunciá aquest càrrech, condemnant los trastorns y las perturbacions.

Elegit per formar part de l' Asamblea nacional que 's reuni a Burdeos, votá contra la pau, y dimití 'l càrrech quan la dreta reaccionaria 's negá a escoltarlo. Pochs dias després perdia a son fill Carlos Hugo. A París, durant la *Commune*, condemnava la destrucció de la columna Vendome; pero haventse retirat a Bruselas, son cor compassiu l' inclinava a oferir hospedatge y ausili als emigrats de la *Commune* que 's trobaban en aquella capital, contra la decisió del govern belga, que per aquest motiu l' expulsá de aquella ciutat. Victor Hugo 's refugiá en lo Luxemburgo, y de retorn a París, treballá activament per moderar lo cástich terrible que havian de sufrir las personas compromesas en la vensuda insurrecció.

Ni 'ls anys ni las contrarietats havian fet mella en la poderosa inteligencia del poeta. Després de tornarse a posar en escena ab gran éxit lo drama *Ruy Blas* (1872) Victor Hugo publicava *L' any terrible*, pavorosa descripció dels desastres de Fransa; *La liberació del territori* (1873), poema imprés y venut a benefici dels alsacians y lorenesos; *Avants del dèsterro*; *Durant lo dèsterro*, y *Després del dèsterro* (1875-76) collecció de discursos, alocucions y professions de fé desde trenta anys endarrera; *Mos fills* (1874), obra per demés conmovedora; *Mil setcents noranta tres* (1874), preciosa novela histórica y política, donada a llum en deu idiomas a la vegada; *Per un soldat* (1875) fulla demanant la vida de un soldat desertor, que feu sensació; *La llegenda dels sigles*—segona part—(1876), no menos interessant que la primera; *L' art de ser avi* (1877), obra impregnada de ternura; *Lo Papa* (1878); *La pietat suprema* (1879); *Religions y Religió* (1880); *Los quatre vents del esperit* (1881) y en los últims anys de sa vida 'l poema *L' Ase* y 'l gran drama *Torquemada*.

De totas aquestas obras se n' está fent una edició que contindrà 40 tomos, sense contarhi las molts produccions que deixa inéditas y que, segons diuhen sos amichs y parents, formarán de quinze a vint tomos més.

En l' últim periodo de sa existencia continuá present part en la política, encare que ab menos activitat que durant sa edat viril.

En 1872 no volgué acceptar lo mandat imperatiu que tractavan de imposarli 'ls clubs radicals; pero sí 'l mandat contractual: més tart doná varias conferencias democráticas; parlá en los enterros de Edgard Quinet, Luis Blanc, Pau Meurice y altres morts ilustres; fou elegit delegat del municipi de París y després senador, fentse apóstol de la amnistia fins a lograrla en 1879, deventli la ditxa de retornar a sa patria los numerosos deportats de la *commune* que ploravan a Nova Caledonia. Dos anys avants, després del 16 de maig de 1877 publicá la *Historia de un crim*, referintse al cop d' estat de Napoleon lo petit; pero amenassant en realitat al general Mac-Mahon, que no s' atreví a dur endavant sos intents contra la República.

Victor Hugo fou sempre un apóstol de l' humanitat. Mil voltas intercedí en favor dels reos condemnats a mort y son molts los infelissos que li deuben l' existencia. No tingueren aquesta fortuna 'ls mártirs de Girona, Ferrandiz y Belles, qu' l' perdó reclamá inútilment als elevats poders del Estat per medi de un telegrama eloqüentissim.

No es, donchs d' estranyar, qu' en los últims anys de sa existencia, los parisiens, assombrats de son vigor intelectual a una edat avansadissima, festejessen plens d' entusiasme l' aniversari de son natalici. Aquest últim any encare fou celebrada en una forma conmovedora la fetxa del 26 de febrer. Un periódich tingué la felis idea de combinar un *Almanach de Victor Hugo*, en lo qual cada un dels 365 dias del any marca una efeméride gloriosa de la vida del poeta y del patriu; tant fecunda ha sigut aquesta.

LA MORT DEL POETA.

Als primers anuncis de la malaltia de Victor Hugo se connguè Paris y 'l mon enter experimentá viu sentiment de dolor.

Dijous vá fer quinze dias doná un convit a son company Lessepé, y per cert que bromejaren sobre si apesarse de ser tant vells tots dos, veurian lo terme del sigle XIX.

—Jo no, digué Victor Hugo.

—Donchs jo casi tinch la seguretat de veure'l, respongué 'l celebre ingenier.

Mr Vacquerie, intim de Victor Hugo, li parlá de que Mme. Bartet, hermosa actris de la *Comedia francesa* s' interesava perquè permetés a un amich seu, compositor, fer una ópera basada en l' argument de *Marion Delorme*. Victor Hugo defugia la conversa. Per últim Vacquerie, li digué:

—Y bè, mestre ¿qué li dich a Mme. Bartet?

Y respongué Victor Hugo:

—Digueuli... digueuli qu' es molt guapa.

Aquella nit se senti indisposat, cridaren al metje y resultá que tenia una pulmo ia, enfermetat perillosa a una edat tant avansada.

Passá 'l divendres relativament bè; lo dissapte se senti més carregat, aná empitjorant de dia en dia, tingué deliri, y casi delirant recitá versos espanyols e improvisá un alexandri que diu:

«*C'est ici le combat du jour et de la nuit.*» (1)

En las alternativas de la malaltia tenia moments lútics; veyá la mort y l' esperava ple de resignació.

—¿Com vos trobéu? va preguntarli un dia M. Lockroy.

—Molt bè, respongué 'l poeta: la mort me tracta de amich. Perque havéu de saber que qui are 'us parla es un mort.

—Ja veurás li deya en un' altra ocasió son net Jordi, com de aquí a uns quants dias estarás hò.

—No, fills meus, respongué: aixó es la fi. La mort s' acosta poch a poch y ja 'm t' agafats los pèus y las mans.

—¡Oh, la mort... la mort... digué cap als últims, ¡y qué tarda! ¡y qué dural!

Mori tranquilament a dos quarts de duas de la tarde del dia 22 de maig, en los brassos de sa nora, de sos nets y de sos amichs mes intims.

L' arquebisbe de Paris en una carta molt noble y plena de admiració envers l' incomparable poeta, havia ofert a la seva nora a anar a portar al moribundo 'ls ausilis espirituals. La Sra. Lockroy respongue agrahintli l' atenció y dihent que coneixent las ideas de son pare polítich y desitjant cumplir los encàrrechs que li havia fet, no considerava necessaria sa presencia en la cambra del malat.

Durant la malaltia del poeta, los periódichs de París anavan donant compte hora per hora dels sintomas que presentava; lo telegrafo trasmestia aquestas noticias a tots los confins del mon, y davant de la casa del moribundo hi havia constantment milers de personas, ansiosas d' enterarse del curs de la enfermetat.

Pocas personas han inspirat un interés tant viu y general. Lo poble vetllava la seva malaltia.

Mori l' poeta y la nació considerá aquesta pérdua com una causa de dol universal: las Càmaras suspengueren sas sessions, després de votar un crédito per honrar al cadáver: s' acordá colocalo en un túmul grandios sota l' arch inmens de la Estrella, monument de las glorias francesas tristament endolat y donarli sepultura en lo Panteon, secularisantlo préviament, dada la incompatibilitat que hi havia entre las ideas racionalistas del p eta y las creencias católicas qu' en lo Panteon se practicavan.

Los neos s' escandalisaren de que 's tragués a Dèu de un temple per hospedarhi a un poeta; pero la majoria del poble francés aplaudi la decisió del ministeri.

TESTAMENT DE VICTOR HUGO.

«Deixo 50.000 franchs als pobres: desitjo que 'm portin al cementiri ab son cotxe fúnebre.

»Retzasso la oració de totas las Iglesias: demano una pregaria a totas las ánimas. Crech en Dèu.

VICTOR HUGO.»

Ademés l' ilustre poeta deixá 25.000 franchs a la Companyia de omnibus, per gratificacions anuals als cotxeros y conductors de la linea de Passy a la Bolsa, qu' es la qu' ell usava per anar a casa seva, tenint sempre la costúm de instalarse en la imperial dels carruajes.

Deixá ademés una cantitat al hospici d' orfes de Guernesey, al seu nebot Leopoldo Hugo, a la societat de autors dramátichs y a la de literats.

De sa fortuna, qu' es bastant considerable, perquè Victor Hugo, sense ser tancanyo era económic y tenia molta sobrietat, nombrá herets a sa filla, reclosa en un manicomi, a sa nora la Sra Lockroy y a sos nets Jordi y Joana.

OBSEQUIS FÚNEBRES.

Aquestos son indescriptibles. Desde 'l moment que 'l cadáver quedá exposat a casa seva plogueren las coronas, las flors y 'ls mensatjes de condol. Totas las nacions extrangeras s' asociaren al dolor de la Fransa. En algunas Càmaras com en la de Italia se pronunciarren discursos lamentant la mort de aquest home ilustre.

(1) Aquí 's lliura 'l combat del dia y de la nit.

¡AL POETA!

(Dibuix de Apeles Mestres).

¡AL PATRICI!

(Dibujó de M. Moliné.)

Diuenje passat s' exposà 'l cadáver sota l' arch de l' Estrella en riquíssim cadafalch y es incalculable 'l número de personas que passaren a saludarlo.

Lo dilluns s' efectuà l' enterro y tothom està de acort en consignar que no s' havia vist may a París un acte semblant. La comitiva era tant numerosa que quant arribava al Panteon lo cap del dol, la qua 's trobava encare en lo punt de partida. A las dotze del mitj dia, després de pronunciarse alguns discursos al peu del túmul, comensà a marxar l' enterro, prolongantse 'l desfile fins a las set del vespre. Seguian al cotxe que duya l' ataut, dotze carros plens de coronas, sense contarni de 800 a 1000 que duyan a la má las comisiones y delegats de corporacions.

Lo tránsit estava curullat de gent: balcones hi hagué que de lloguer se 'n pagaren doscents y hasta trescents duros.

Aquest detall per ell sol explica l' interés inmens que vá despertar un acte sens igual en la historia de cap poble.

Ab rahò vá dir M. Floquet, president de la Cámara de Diputats, en son discurs:

«Senyors, no celebrém uns funerals, sino una apoteosis: l' apoteosis del apóstol que ab sa paraula immortal conduhirá als homes a la conquista definitiva de la llibertat, de la igualtat y de la fraternidad en lo mon.»

¡Gloria eterna a Victor Hugo!

P. K.

RETRATO DE VÍCTOR HUGO.

o trobém millor manera de animar lo magnífich retrato que doném en l' última plana del present número, que reproduhint la hermosa pintura que del primer poeta del sigle XIX, ha escrit lo primer orador del mateix sigle.

Diu aixís:

«Lo rostre de Victor Hugo es com son esperit, iluminat, lo cap gros y esférich, lo front ample com un cel, destinat a rebre molts astres; los ulls petits pero fondos com los abismes de sos pensaments: lo nas aguilench; la barba blanqueja ab la nèu del anys y sa figura entera traslluheix las qualitats culminants de son esperit: la forsa atlética, la energia indomable, la complexió de combatent que li ha donat una serenitat olímpica en mitj de las més aspras campanyas de la vida. quan al presentar una obra mestra rebia del públich, en lloch del llorer ansiat, los xiulets que haurian partit un' anima menos forta que la sèva, vuidada en lo bronze de que han sigut fets sempre 'ls héroes de la inteligencia.

»Victor Hugo no tèn la gracia, l' armonia, la proporció dels poetas que han estudiat l' antigüetat y que han volgut reproduhir los mármols de Paros ab la paraula. Al revés: se veu deseguida que sos modelos se troban en las literaturas monstruosas, pero sublimes del Orient y que sa lectura favorita han sigut sempre 'ls profetas y especialment Isaias.

»De aquí las sentencias bréus, las soptadas iluminacions de un estil que llampagueja; las inesperadas antitesis, los contrastes bruscos, las melodias del idili, delsas com la mel, al costat de la sanch que destilla molts cops lo tall de son estil afilat com una dextra.»

EMILIO CASTELAR.

TRADUCCIONS DE VÍCTOR HUGO.

LOS MENJADORES.

Tots duhen sobre-nom: l' August, lo Sabi, lo Bo, lo Gran.... Y com que tenen gana se 'ns menjan afamats, que l' existencia dels homes, volen sots sobre la taula.

..... Mes ¡ab quin dret?...

—Y 'l dret diví, 'us dirán. ¿Hi ha font més alta ni justa de poder?... ¿Qué son los homes? Sombras que 's desvaneixen, vent, fanfarria.»

¿Y ells, per sa part, qué son? ¿Quan enrahonan ressona acás sa véu com la tronada?

Oh, no, qu' es com la nostra la véu sèva...

Son cos s' enmalalteix, no sempre sana com nosaltres també... La sèva forsa no excedeix de la nostra, y en sa cara no hi ha més hermosura... Ells varen neixe com nosaltres de dona...

¿Y en qué 'ns guanyan?

En que tenen presons y calabossos per vosaltres construhits ¡pobra canalla! per criats, lo cadafalch y 'l butxí estúpit, la guerra sanguinosa per criada,

per juguinas los homes, tants com vulgan, las donas més hermosas per sultanas y 'ls incencers dels capellans, tot hora previnguts per honrar sas grans disbauxas.

Per xó ubriachs d' incens, son cor de roure no palpita per res: per xó sas barras son com las del lleó y devoran sempre honras, homes, tresors... y si no bastan fins pobles y nacions...

Mès al fi arriba lo jorn tant desitjat de la venjança qu' es lo jorn de sa mort, en que a la fossa al últim son menjats los que menjavan, exclamant ab dalé 'ls cuclis de la terra:

—¡Quin festí! ¡Quin tiberi!... ¡oh Dèu quin ápat!

J. R. R.

UN EPISSODI DE L' ANY TERRIBLE

Això una dona vá contarmho un dia:

—Jo fugia, fugia,

Ma pobre filla qu' en mon bras portava, angelet de dos mesos, desnerida, sobre mon pit cridant se retorsava; y ab mos petons sos llavis aclucava tement que sa veuheta fos sentida.

Pero com més bregava

perque callés, plorava ab més dalera; ¡ah! volia mamar... més no 'm quedava ni una gota de llet. D' eixa manera se 'ns va escolar aquella nit entera.

Derrera d' una porta, desvalguada, plorant vaig amagarme, estremescuda com m' estremeixo encar mentre vos parlo; luhian los fusells en la avinguda, buscavan mon marit per fusellarlo.

En fi, vingué 'l mati: vora la porta que m' havia amparada callá l' ángel de Dèu ¡ay, era mortal! la vaig palpar... la vaig trobar gelada.

Ah ¡qué 'm feya llavoras que 'm vejessin?

¿qué 'm feya que 'm matessin?

Vaig fugir no sé hont, a la ventura, Yo fugia, fugia, emportantmen la pobra criatura; y evitant ab horror als que passavan y—compassius tal volta—'m deturavan, alocada corria, corria... ¿cap a hont? Oh, no ho sabia.

Allá fora, en lo camp més solitari y entre la arrel d' un arbre hospitalari cavant un sot en eixa terra avara, mon ángel adormit colgava en ella.... ¡es tan trist enterrar, per una mare, al infant que ha portat en sa mamella!

Y 'l seu pare era allá que ho contemplava, y ho contemplava inmóvil y plorava.

APELES MESTRES.

ECOS D' ULTRATUMBA.

ENTRES tot lo món civilizat s' afanya tributant son entussiasta homenatge al insigne geni francés que acaba de morir, l' esperit de Victor Hugo s' encamina tranquila y sossegadament a la mansió de las ánimas.

Al altre món passa lo mateix que en aquest: tot se sab. Y per xó Victor Hugo, al arribar sol y silenciós a son destino, 's troba ab una multitud inmensa que, enterada del gran aconteixement, espera ab los brassos oberts al emigrat de Guernesey.

Lamartine y Beranger li estrenyen afectuosament la má y al disposarse a continuar endavant, entre las aclamacions dels héroes de Strasburgo y las victimas de Sedan, Napoleon lo petit, groch, abatut, ostentant encara 'l rastre de inextingibles remordiments, s' interposa en son camí, tractant de saludar al poeta, com si ab sa póstuma humillació volgués esborrar tot un passat de iniquitats y baixesas.

Victor Hugo 'l mira, 'l regoneix, y sabent que en los portals de la mort acaban los recors dels homes, inclina lleugerament lo cap y s' atura.

Napoleon s' anima al veure desarmada la ira olímpica del venerable mestre y s' atreveix a obrir los llabis.

—Benvingut sigas, honra y gloria de la Fransa.

—Gracias, —respon secament Victor Hugo.

—Hi sapigut la tèva mort, y l' he sentida vivament.

—Gracias.

—Y he sapigut també que la Fransa ha cumplert com devia, honrant com ella sab ferho la memoria del més ilustre de sos fills.

—No sé lo que ma patria ha fet per mi; pero siga lo que siga 'l que fassi, res podrá compararse ab la inmensa y complerta satisfacció que ha acompanyat los darrers anys de ma vida.

—¡Ah! ¿has viscut al fi felis y content?

—Si, he saborejat la ditxa inefable del home que ven realizadas completament todas sas aspiracions. Idólatra de la República, moro deixantla en ma patria tant ben arrelada, que en va batallarán contra ella las ventadas de la reacció. Adorador del progrés, al llensar sobre la terra ma postrera mirada, hi vist la humanitat galopant atrevidament per la via de la civilisació. Enemich implacable de las prácticas y preocupacions

antiguas, hi pogut encare presenciar lo derrumbament dels idols del passat y 'l felis naixement d' una aurora divina, promesa infalible d' una era fecunda de igualtat, llibertat y fraternitat... ¿Vols res més gran, més bonich, més consolador per un home que tant ha estimat a la humanitat y que ha treballat xeixanta anys per ella? Ho repeteixo, lo món no 'm deu res; he mort content y felis, y ja estich pagat...

—No, la Fransa, la Europa, 'l món enter sab que deutes com los que tèn contrets ab tú, no 's pagan may, ni tributant honors reals a ton cos, ni esculpint ton nom ab lletas d' or, ni elevante estátuas...

—Molt m' halaga que tú siguis qui parlis d' aquesta manera...

—Perque jo soch just y sé donar a tothom lo que 's mere x. No ha obrat aixís ab mi la Fransa, que ha pagat ab la més negra ingratiut l' amor que sempre li he professat...

—Amor?

—Sí, no ho duptis: jo volia ferla gran, invencible, poderosa; jo volia posarla a la vanguardia de todas las nacions y conseguir que 'l pabelló francés, símbol etern de llibertat y progrés, fos conegut y respectat en tota la terra. Jo, com tú, hi consagrat en sas aras ma existencia.

—Pero tú ho feyas en benefici teu, mentres que jo tot ho he fet en benefici d' ella.

—Es que jo personificava la patria.

—Fransa no necessita que la personifiquin; ja está pron personificada en cada un de sos fills...

—De tots modos, jo vaig morir per ella, com hi has mort tú... ¿Per qué, donchs, no va tributar al desapareixement jo del món, ni 'l més petit obsequi a ma memoria? Tú has mort emportante'n las benedicions de tota la humanitat, veyent llágrimas en tots los ulls y sentint crits de dolor arrancats de tots los cors. Jo vaig morir olvidat, sense tenir una má amiga que clogués mos ulls y sense rebre 'l més insignificant suspir dels trenta millions d' ánimas que s' havian inclinat a mon pas.

—¿Sabs que significa tot aixó?—exclama Beranger tallant la conversa;—la diferencia que va de la gloria de debò a la gloria de quincalla.

FANTÁSTICH.

DETALLS Y ANÉCDOTAS.

A Besançon se conserva encare la casa en que va neixe Victor Hugo y qu' ell no va tornar a veure may més.

Es un edifici destartalat construhit en l' any 1736, en lo carrer de Sant Quinti; las parets están ennegridas pel temps, y las grans finestras acusan l' edat del edifici. Lo poeta va neixe en lo primer pis, y la cambra en que vingué al mon se troba encare tal com estava en 1802 fetxa de son naixement.

Fá cinch anys que va colocarse sobre la fatxada una lápida conmemorativa del naixement de Victor Hugo.

Apenas morí Victor Hugo 'l president de la República francesa enviá la següent carta a sa familia:

«Mon estimat Sr Lockroy: Vos prego, aixís com a la senyora Lockroy y a tots los membres de la familia de Victor Hugo, que acceptéu l' expressió del dolor ab que m' associo al vostre. Si alguna cosa pot aliviar vostra pena, es, sens dupte, la unanimitat del sentiment francés y de tot lo mon civilizat consagrant la immortalitat del geni.

»Rebéu, Sr. Lockroy, l' expressió del acendrat carinyo que 'us professa:

JULI GREVY.»

Los neos, escandalizats perque 'l govern francés va secularisar lo Panteon, al objecte de enterrarhi a Victor Hugo, van declarar que no assistirian al enterro del immortal poeta.

Ni falta que hi feyan, perque la manifestació, sense ells va ser la més imponent que s' ha celebrat hasta avuy en la capital de Fransa.

Això demostra que 'ls neos allá, com aquí, com per tot arreu, están sempre a tres quarts de quinze dels sentiments del poble y de las ideas de la opinió pública.

Los partits republicans de Barcelona, units, van enviar una rica corona de bronze a Victor Hugo, de la cual ne dona una idea 'l magnífich dibuix del Sr. Pellicer que publicuém en lo present número.

Lo governator va impedir que se celebrés una manifestació pública per transportar dita corona desde 'ls tallers del Sr. Vidal, abont va ser elaborada, fins a l' estació del ferro-carril de Fransa.

¡Al costat de la grandesa del poeta immortal, quánta miseria!

Aixís y tot los partits republicans barcelonins hi guanyan. Quan tant los temen, senyal segura de que valen molt.

Victor Hugo a més de un gran escriptor era un excelent dibuixant.

En sos dibuixos era original y fantàstich, vigorós y amant dels contrastes com en los escrits.

Quan los estudiants de Madrid demanaven permis al rector de la Universitat Sr. Creus perque 'ls deixés reunir en una càtedra à fi de preparar una manifestació en honor de Victor Hugo, respongué 'l rector ab paraules grosseras, dihent textualmente que «Victor Hugo 'l reventava.»

Es molt natural que pèls vols de un sepulcre hi haja sempre algun corp que xiscli.

La fortuna que deixa Victor Hugo s' aproxima à cinch milions de franchs guanyats honradament cultivant la literatura.

Aquesta xifra honra realment al sigle que sab recompensar al geni.

Si Victor Hugo hagués nascut dos ó trescents anys endarrera, hauria mort miserablement com Shakespeare y Cervantes.

Perque 's comprega 'l preu que alcansavan sas obras, vejínse 'ls següents datos:

Una casa editorial de Belgica li va pagar 350 000 franchs per una edició dels *Miserables* y 150 000 per una dels *Traballadors de la mar*; 40 000 per las *Cantons dels carrers y dels boscos*; 40,000 per *Shakespeare* y 200,000 per *L' home que riu*.

A Victor Hugo quan li suplicavan que s' aprofités de l' amnistia per entrar novament à Fransa, respongué:

«No hi entraré sinó ab la llibertat.»

Als que li recordavan qu' en sa juventut havia sigut monàrquich, tirantli en cara sa inconseqüència, solia respondre 'ls:

«Sempre he sigut 'la mateixa planta, encare que ab flors distintas.»

En efecte, Victor Hugo va cumplir la llei del progrés passant gradualment desde las idees legitimistas que li havia inculcat l' educació materna, fins à las republicanas radicals, sense donar may un pas endarrera.

No tothom ho pot dir així.

Victor Hugo solia treballar sempre dret y ab las finestras obertas fos la que fos la temperatura que feya.

Era un home robust, metódich, enemich dels excessos y plé de sobrietat.

Sols aixís va poder viure tants anys, conservant fins à la vellesa sas poderosas facultats intelctuals.

Victor Hugo era jove: pacticava encare la religió catòlica que li havia inculcat sa mare estimada; pero comensava à pensar y comensava à no creure.

Un dia manifestà sos duptes à son confès y discuti ab ell.

«Feume un favor, va dirli 'l sacerdot: esperéu un any à rompre ab las creencias que heu professat fins ara... Si, esperéu un any y tal vegada ab aquest temps desapareixeran los duptes que 'us atormentan y recordaren la fè mitj esborrada.»

Victor Hugo consentí en esperar un any y després del terme senyalat se presenta de nou al confès, y sense donar lloch à que aquest li preguntés:

«Y bè, fill meu?

L' hi agafà la mà y li diguè:

«Y bè, pare meu?

Per comprendre l' alcans de aquesta pregunta s' ha de saber que 'l confès de Victor Hugo era Lammenais, qu' en l' espay de aquell any s' havia divorciat enterament de la iglesia catòlica, considerantla enemiga de la rahò humana y de la llibertat de pensar.

Un dia 'l poeta Copée menjava à casa y al costat de Victor Hugo.

La conversa desde 'l comensament del dinar versà sobre qüestions politicas; pero al arribar als postres, diguè Victor Hugo:

«Vaja, are parlém una mica dels poetas.

«Pero, mestre, diguè Copée: de poetas aquí no 'n hi ha més que un.

«Dispenséu, interrompé Victor Hugo: donchs ¿y jo?

A l' any 74 va escriure una carta à Mac-Mahon llavors president de la República demanantli que aplasés per uns dias la sortida de un barco del port de Brest que havia de dur un número de deportats à la Nova Caledonia.

Estava dinant ab alguns intims amichs, quan va rebre la resposta. Descloguè 'l sobre que la tancava, la llegi y exclamà:

«Senyors, à l' any 45, quan no era encare par de Fransa, ni senador, ni casi Victor Hugo, un dia vaig anar à despertar à Lluís Feliph per demanarli l' indult de Barbès: donchs bè, à las cinch del demati venia un propi à casa y 'm duya 'l desiljat indult.»

En 1862 trobantme desterrat à Guernesey, vaig escriure à la reyna de Inglaterra demanantli la vida de tres fenians. Donchs bè, al cap de tres dias rebia una resposta otorgant la vida de aquells tres infelissos.

»En circunstancias semblants he escrit al Czar y à varios reys y presidents de República... Donchs bè, Mac-Mahon, de qui diré, per ferli favor, que no es més que un igual mèu, m' envia aquesta resposta: permetéume que la llegeixi:

»Si 'l Sr. Senador Victor Hugo desitja obtenir una gracia, no déu dirigirse al president de la República, sinó al Sr. Martel, president de la comissió de gracias.

Pèl president: E. D' HARCOURT.»

Victor Hugo rebregà aquest paper y lo llessà à terra exclamant:

«Vaja, aquest home no sab de llegir ni d' escriure.»

Un telégrama:

«Corren rumors de que hi han hagut cassos sospitossos à Sagunto.»

»Si serán encare consecuencias de aquell microbi que à l' any 75 va presentarse per aquellas lasque-ras!

Lo que passa à Valencia es deliciós. Hi ha en aquella provincia pobles enterament acordonats que 's moren de miseria. Los infelissos reclaman, y en Romero Robledo respón:

«No tinch cap inconvenient en treure 'l cordó dels pobles; pero acordonaré tota la provincia. Diguéu vosaltres mateixos que us agrada més, triéu.»

Y aixó que cada dia la ciencia demostra ab datos eloqüents la inutilitat dels cordons sanitaris Ultimament lo congrés mèdich de Roma s' ha pronunciat en contra 'ls cordons y de las quarentenas terrestres.

Veritat es que tota la ciencia de tots los sabis no es res comparada ab la de 'n Romero Robledo, que sent qui es, ha arribat à ministre.

No hi ha cap sabi que puga dir lo mateix.

Per lo demès jo comprench, fins à cert punt, ja que hi ha ganas de pagar tribut als acordonaments, que 'ns previnguem contra 'l cólera quan aquest domina en una nacióextrangera; que s' acordonin pobles, comarcas y fins provincias, deixantlas aisladas y com excluidas de la mare patria, es lo més cruel dels cantonalismes, y no es patriòtich ni humanitari.

Tots los espanyols devém ser iguals davant del perill.

La senmana entrant darém resposta à las personas que 'ns han enviat correspondencia. L' indole especial del present número y l' excés d' original no 'ns han permés ferho en la present senmana.

Los regidors republicans que havian sortit per Barcelona han sigut declarats incapacitats.

Per tot arreu lo mateix. Burlada la voluntat del poble per las argucias conservadoras.

Y no son pas los republicans los qu' están incapacitats per ser regidors; los qu' están verdaderament incapacitats per presentarse davant del públich, son los conservadors.

No estranyin que no 'm ocupi dels treballs que per posarse d' acort estant fent los esquerrans y 'ls fusionistas.

Un dia sembla que tot va bè y l' endemà sembla que tot s' esguerra: quan lligan un cap sels ne desfà un altre, y aixís treballan molt y no fan cap f-y-na.

Consolémnos, empero, pensant que avuy à Espanya no hi ha cap partit més unit que 'l partit republicà.

UN CONSELL.

Si esquerrans y fusionistas vulguessin créurem a mí, sen e tantas entrevistas, ni caborias, ni revisas, s' acabarian d' uní.

Fins ara, segons pareix, la gent está ja conforme en que l' enllàs s' exigeix; lo que hi ha es que s' entorpeix al discutirse la forma.

En Sagasta pretent naps, naps pretent també la esquerra, y, à pesar d' aixó, 'ls seus caps no poden may lligar caps y tot torna à anar per terra.

La esquerra desitjaria cambi constitucional, ó a éndice, si 's volia, y en Sagasta s' avindria sols à una llei especial.

Pero... ¡per amor de Déu!

per qué hi pensan ab aixó? L' objecte, l' interés seu no es matà en un plasso breu al partit conservadó?

Pues deixin arreconada tota discussió importuna: la situació está corcada; dónguinli, junts, clatellada y en un santiamen s' esgruna.

Llavoras estarà bè tornà à parlar del qu' hem dit: matà 'l gall es lo primè; mort ja, 's veurà si convé ferlo ab such ó bè rostit.

Veyám, pues, si à corre-cuyta s' arreglan y fan las paus, y en quatre minuts de llyta, fan del govern una truya y 'l tiran à can Pistras.

C. GUMÀ.

ONA l' has feta, Geroni!

Després de anar à la Seo de Urgell, à perturbar un país, fins à ferhi pror clamar l' estat de siti, escapar pe una finestra y fugir de amagat y en companyia dels civils per evitar-se un obsequi poch agradable, en Tort y Martorell arriba à Madrid, se 'n va al saló de conferencias, parla, perora, crida, gesticula, s' empenya ab que se li aprobi l' acta desseguida, y resulta que tothom, fins los mateixos conservadors, li giran las espalllas.

«Pero D. Anton ¿qué no véu que jo soch dels seus? contan que va dir à n' en Cánovas. Cuyti, home, cuyti, no siga raro, fassim aprobar l' acta desseguida.»

Y D. Anton, mirantse 'l de cap à péus, es fama que va dirli:

«Vaja, noy, ves, vesten à Barcelona y quan sigas més gran torna y 'n parlarem.»

Los conservadors están entusiasmatos ab en Sagasta perque sosté y defensa com si fós obra seva la constitució de 1876, impossibilitant una inteligencia ab los esquerrans.

Si en Sagasta tingués senderi, diria:—Ah ¿vos alegréu de la mèva acilitut? Donchs, *media vuelta à la izquierda, ar!*

Y are anèu rihent.

El *Correo catalá* fa la cara d' enfadat y casi assegura que hi ha una societat secreta destinada à robar las iglesias al veure que desapareixen los copons de Sant Pau y de Santa Mónica.

«Pero ¿qué son aquests robes, mossen Baldiri?

«Ay fill meu, no ho sè, no ho sè.

«Escolti ¿y se 'n han endut las formas?»

«Crech que sí; pero han respectat los fondos.»

Los encarregats de posar de acort als fusionistas ab los esquerrans, buscant una fórmula convenient per las dos parts son l' Alonso Martinez y en Montero Rios.

Després de una porció de dias, ni l' un ni l' altre s' havian v st encare.

«¿Qu' espera Sr. Alonso Martinez?

«Espero qu' en Montero Rios m' avisi.

«¿Qu' espera Sr. Montero Rios?»

«Espero que m' avisi 'l Sr. Alonso Martinez.»

Lo país:

«¡Vaja, ja avisarán!»

A un tal Guillamet y Coma, que té 28 anys no més, acaban de nombrarlo canonje de Tarragona.

Un carli, al veure las gangas que arreplegan los mestissos exclamava:

«Pobre Iglesia, mentida sembla que 't fassin servir de dida!»

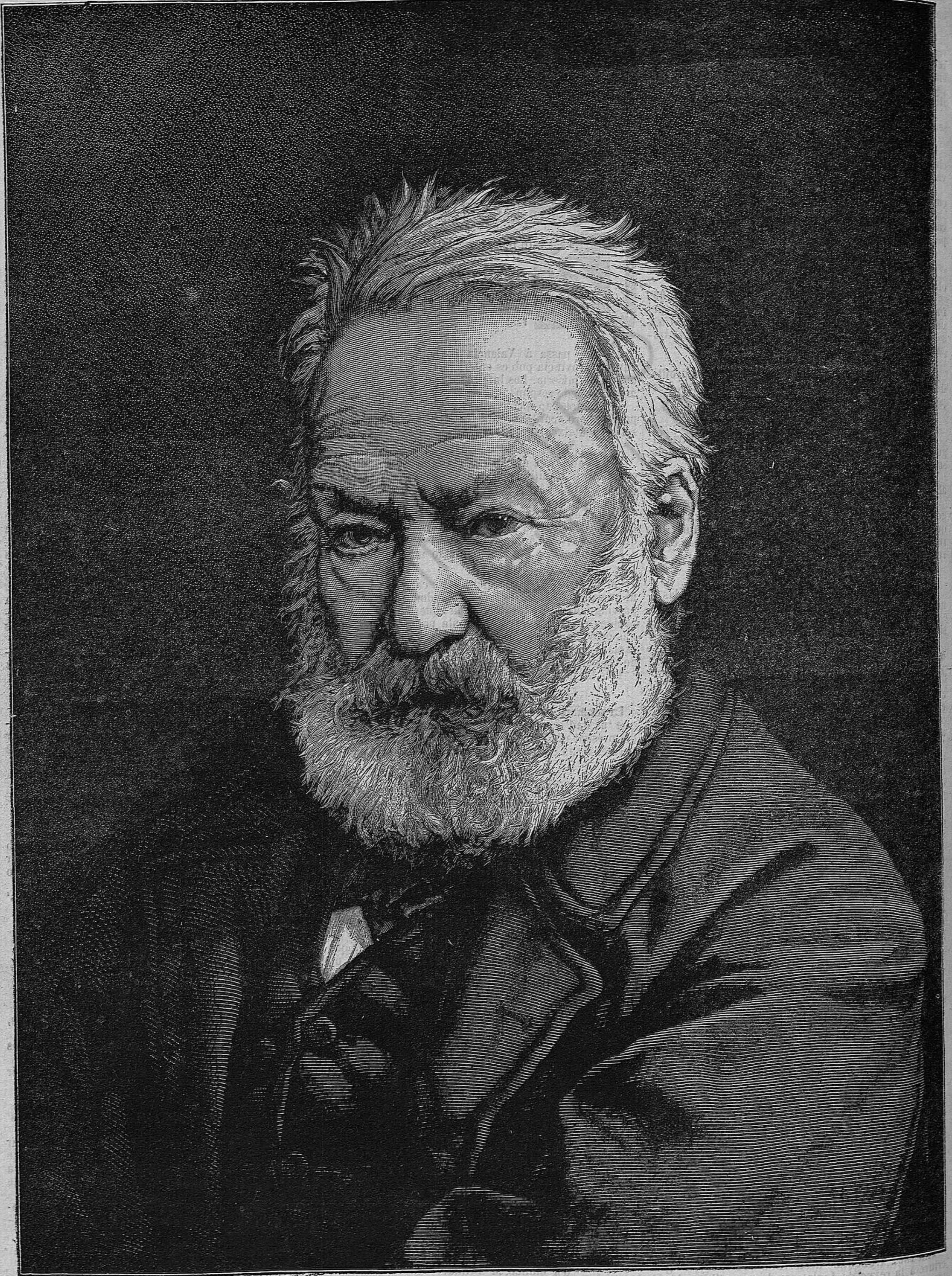
Admirém als conservadors, si, admirémlos que bè s' ho valen.

Segons lo seu modo de obrar resulta que 'n Castelar que ha sigut jefe del Estat, no pot ser regidor, perque 'l seu nom no figura en las llistas dels elegibles. Es à dir, sí; hi figura ab lo nom de Eusebi en lloch de Emilio.

Tal es la legalitat conservadora: una especie de tranyina qu' está esperant que 'l poble agafi l' estranyidor.

LOPEZ, Editor — Rambla del Mitj, 20.

Barcelona: Imp. de Lluís Tasso, Arch del Teatro, 21 y 23.

VÍCTOR HUGO.